

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR.)
Telefon szám 16.

Felölős szerkesztő: SOÓTHY GYULA.
LAPTULAJDONOS
AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ARAK:
Egész évre — — — — — 8 kor
Félévre — — — — — 4 „
Negyedévre — — — — — 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Üdv a brassói katolikusoknak.

Írta: Tódor László.

I.

Az első erdélyi katolikus nagygyűlés alkalmával elsősorban is a brassói katolikusokat kell üdvözölnünk, mint az öntudatra ébredt s a tettük mezejére a nagy nyilvánosság és a kritika szeme látára kiálló magyar katolicizmusnak a Királyhágón inneni elitesapatját, tábort, mert igazán harctérre, táborhelyé avatódik a nagygyűlés napjaiban Árpád apánk Olimpusának a Cenk hegységnek alja, ahol a brassói katolikusok a különféle vallási és faji differenciálódás dacára, nemcsak összefüggő szervezett, organizált egészet, egy kompakt tömeget alkotnak, hanem rövid néhány év alatt számottevő tényezővé, a domináló faktorrá küzdöttek fel magukat. Nemcsak. Sőt elérkezettnek látják az időt arra, hogy az erdélyi katolikusok vezetői legyenek. És ez ellen nem lehet senkinek kifogása. A szétszórtan élő erdélyi katolikusok csak örömmel, csak üdv kiáltással fogadhatják a brassóiak kezdeményezését, hisz az volt eddig egyik legnagyobb hibánk, hogy nem volt egy erdélyi központunk, ahonnan a pezsgő eleven, öntudatos katolikus életnek az árama kiáradhatott volna, szétfolylhatott volna a szervezetségben vérszegény erdélyi katolicizmusba, mert ha őszinték akarunk lenni, be kell vallanunk, hogy a szervezkedés terén gyenge lábón állunk, mert eddig csak még az első hágónál tartunk. Megalakítottuk a népszövetséget, de a tagsági illetmények kiosztásánál egyebet nem igen teszünk.

Lehetetlen tehát, hogy feltűnjenek, hogy ki ne váljanak az erdélyi népszövetségi katolikusok között a brassóiak, akik nem csak élnek, léteznek, hanem amint nagygyűlésük mutatja, rohamos léptekkel haladnak előre példát adva, hogy nyomon kövessük, hogy ne elégedjünk meg a népszövetség pusztá megalakításával, hanem hassunk oda, hogy az minden helyen: a nagyobb városokban ép úgy, mint a piciny falukban, a katolikus öntudat ébredésének, fejlődésének, izmosodásának szemmel látható bizonyítéka legyen.

A katolikus népszövetség legyen az öntudatos katolikus életnek gyakorlati iskolája. A katolikus népszövetség legyen vezetőtényező ne csak Brassóban, hanem mindenütt, ahol a katolikusok, többségben ha nem is abszolút, de legalább is tekintélyes számban vannak.

A brassóiak példája mutatja, hogy az erdélyi katolikusokat is bele lehet kapcsolni tényező faktorként a magyar katolicizmus ezer éves kultur munkájába, csak ember kell a gátra, aki nem néz se jobbra, se balra. Csak egyre figyel, egyre hallgat. Figyeli, hallgatja, hogy mint ostromolják az egyház kétezeréves szikláját az ellenséges áramlatok hullámai és mert tudja, hogy ezeket ma prédikáció és szószékéről feltartóztatni, utjukban megakadályozni nem lehet, azért a hitvédelem modern eszközehez fordul s a szervezkedésben levő roppant nagy erőt iparkodik lefoglalni a katolicizmus számára.

Mert ma nem a fényes s még nem is zsúfolásig megtelt templomok teszik imponálóvá a katolicizmust, nem ezek tanuskodnak élő, eleven gyakorlati hitvalló életéről, hanem az olyan virágzó népszövetségek, mint a minő a brassói is, amely előtt fejet kell hajtunk és üdvözölnünk, köszöntenünk, hogy meghívta a magyar katolicizmus büszkeségeit, vezetőit a Rakovszkiakat, a Huszárokat, Hallereket és Vass Józsefeket, hogy mi hozzánk szólhassanak, erdélyi katolikus testvéreikhez, akiket geográfiai távolságok választanak el ugyan tőlük, de egybekötnek a keresztény magyar kulturális törekvéseknek a szálai, amelyek hisszük és reméljük, hogy a brassói nagygyűlés után még keményebbé, még vastagabbá sodródnak — valóságos hajókötellekké lesznek, melyekkel a diadalmas élet tengerére vontathatjuk a magyar katolicizmusnak a liberális tenger zsidó-szabdkörműves zátonyain megfeneklett hajóját.

Üdv a brassói katolikusoknak e bátorszívű matrózoknak. Üdv a népszövetségi tagoknak és keresztény szociális-táknak. Kart-karba téve kölcsönös megértés és szeretet utjain haladjanak to-

vábbra is előre s akkor Brassó városa — mint latin neve (Corona) mondja is — igazán koronája lesz nemcsak a szép fekvésű Barcaságnak, hanem az erdélyi katolicizmusnak is.

Ezen reményben üdvözöljük, köszöntjük a brassói katolikus nagygyűlést. Kivánjuk, hogy a magyar katolikus vezeték szavai ne legyenek a pusztába kiáltóknak szavai. Erdélyi katolikusok nyissátok ki fületeket! Menjetek Brassóba katolikus „becsületet” tanulni.

II.

Már rég vártuk ezt a mozgalmat valamelyik alkalmas helyen. Ime Brassó megcsinálja. Mint város is alkalmas helyen van, könnyen hozzáférhető, van vidéke, az elszállásolás nem ütközik nehézségekbe. Brassó hívei lelkesek, bele tudják helyezni magukat a mai forgalmas, küzdelmes szociális mozgalmakba. Gratulálunk már eleve a brassói lelkipásztoroknak. Sok baj van nálunk különösen nemzetiségi és gazdasági téren. A sokféle felekezetek között élő hűveink közömbösek-ké válnak, a hitmegvallás nagy nehézségekbe ütközik. Csak meg kell törni a jéget, egyszerre kell többnek megindulni s akkor nincs nehézség, többségben az erő. Egyik tolja a másikat, ha egyiknek ereje fogytán van, ott áll mellette vagy háta mögött a másik. Mint mikor megindul a folyó jégpáncélja, vashidakat, kőgátákat sodor el utjából. Reméljük, hogy Brassó után megindul egy másik gőcpont is, hol aztán a mi embereink beszélnek, a mi speciális bajainkról is.

A brassói részletes program a következő:

Vasárnap, január 18-án:

I. **Egyházi ünnepségek:** Reggel 9 órakor ünnepélyes nagymise és Veni Sancte, mondja Zomora Dániel praelatus-kanonok, erdélyi püspökhelyettes.

II. **Első diszgyűlés** délelőtt 11 órakor a Vigadóban.

Megnyitó beszéd. Mondja: Zomora Dániel praelatus-kanonok.

Oberbauer A. utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.

A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebb egyházi szerek, ruhák, zászlók. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Dr. Krüger Aladár ügyvéd: a katolicizmus feladatai a modern életben.

Kállay Ubul orsz. képviselő: A katolicizmus államfenntartó hivatása.

Meisel József főesperes, apátplebános: A népszövetség és a katolikusok.

III. **Tanongyűlés** délután 3 órakor a rajzteremben. Előadók: Frühwirth Mátyás népszövetségi titkár és Székely János, a keresztény szakszervezetek titkára.

IV. **Konferencia-beszéd** délután 5 órakor a plebáni templomban. Tartja Székely Károly esperes-plebános.

V. **Estély** a városi Vigadóban este 8 órakor.

Férfiünnep.

Herceg Waldenburg Hohenlohe Károly Egon decan-főesperes, plebános beszéde.

Tschajkowszky - concert, fuvolára, zongorakísérettel. Előadja Meisel Gusztáv zeneconservator, tanár, kir. operai tag.

Tarnay: Alkonyat. Ének, zongorakísérettel.

A szamóca. Monológ. Előadja Trsztyánszky Sándor főgimn. tanár.

A nőkérdésről, dr. Vass József pápai kamarás, a budapesti Szent Imre-Collegium igazgatójának beszéde.

Melodráma. Előadja Tarján Lajos.

Sinding piano-quintet (E-moll).

Hétfő, január 19-én.

I. **Szociális konferencia** délután 3 órakor a rajzteremben. (Papok, tanítók és katolikus egyesületi vezetők részére.) Elnököl: Rakovszky István v. b. t. t., orsz. képviselő. Előadók: dr. Ernst Sándor vezérigazgató, pápai kamarás, Haller István főtitkár, képviselő, Huszár Károly képviselő, szerkesztő.

II. **Konferencia beszéd** a plebáni templomban délután 5 órakor. Mondja dr. Vass József pápai kamarás, igazgató.

III. **A második diszgyűlés** este 6 órakor a Vigadóban:

Herceg Wadenburg Hohenlohe Károly Egon: A lelki élet és a köztevékenység.

Haller István országgyűlési képviselő: Hogy érvényesíthető a katolikus felfogás?

Huszár Károly országgyűlési képviselő: A katolikus család.

IV. **Keresztény iparos- és munkásgyűlés** este 8 órakor a rajzteremben. Előadók: dr. Ernst Sándor vezérigazgató, Huszár Károly képviselő.

Kedd, január 20-án:

I. **Szentségimádás.** A szentmisét mondja herceg Waldenburg Hohenlohe Károly Egon.

Szentbeszéd az Eucharisziáról. Tartja Bálint Lajos főesperes.

II. **A harmadik diszgyűlés** este 6-kor a Vigadóban:

Dr. Vass József pápai kamarás: A szabad gondolatról.

Rakovszky István v. b. t. t., ország-

gyűlési képviselő, a Népszövetség elnöke: A Konstantin-jubileumi év tanulságai.

Szélyes Dénes tanár, a brassói Népszövetség helyiigazgatójának záróbeszéde

A pap és tanító

(Pedagógiai szempontok).

Irta: Orbán János.

I.

Mióta a destruktív szabadkőmivesség munkakörét a népiskolákra is kiterjesztette, azóta sporádice ugyan, de észlelhető, hogy még a mi hitvallásos iskoláinkba is eljutott a romboló szellem. Ez a szellem ezekben az iskolákban még nem tudott nagyobb mérvet ölteni, mert itt a tanítók jó nagy része még annak a tradíciónak hatása alatt áll, mely a legújabb időkig, tisztelte a tekintélyt s nehéz munkája végzésében, a vallás erejében keresett kitarást és megnyugvást. Azonban a legfiatalabb tanítói nemzedékben, — úgy látszik, az „Uj Korszak” c. szabadkőmives tanítói lap hatása alatt is, — megingott a tekintély tisztelete s törekvése abban össz pontosul, hogy lerázza magáról a legkövetlenebb felügyeletet s függetlenítse magát teljesen a paptól, ki munkájának eddig leghivatottabb öre volt s ezt a tisztét lehetőleg a legigazságosabban be is töltötte.

Egy néhány év óta hangzik a kívánság, sőt ujabban a követelés, hogy a lelkészek igazgatása alól kivétsessék az iskola, sőt még az is, hogy törültsessék el az iskolaszék.

Ez a kívánság az „Uj Korszak” szempontjából nagyon is érthető, mert dekriztánizáló törekvésehez így a legplauzibilisabb módon tenné meg az első lépést, de a XX-ik század újaimak szempontjából is érthető, mert mégis csak kívánatosabb nekik a teljes akció-szabadság, a függetlenkedés két és harminc kilométer távolságban a legközelebbi szakfelügyelőtől.

Egy szóval sem szükséges bizonyítanunk e törekvéseknek veszélyes voltát; minket nem is ez érdekel, hanem az a mód, az az eljárás, az az érvelés, mellyel törekvésüknek érvényt akarnak szerezni. Az eljárás a legintranszigenesebb, a mód a legdurvább, az érvelés egyszerűen hamis.

A módnak, az eljárásnak durvaságát és türelmetlenségét illusztrálja, a nem régen lezajlott hírlapi polemiaról, egy nem érdekelt egyénnek, az „Udvarhegyi Híradó”-ban megírt e kritikája:

„Az utóbbi hetekben nagyon kétes értékű irodalmi (?) pikántériáknak voltunk akaratlan élvezői. Egy székelyudvarhelyi — tehát városi — róm. kath. kántor, egy népnevelő, egy tanítóköri elnök, egy ugynevezett intelligens ember, aki állandóan a tanítói oklevélnek magas lóhátán toborzékol, olyan nevetlen, olyan durva hangon támadott egy róm. kath. papot, amilyent Udvarhelymegye közönsége még nem hallott s a nemzet napszámóainak

egyik szerény (?) tagjától bizonyára legkevésbé várt volna el. Amde ez az ur, ha már egyszer felkapaszkodott az önbámulás és öndicsérés Csimborsójára, gondolt merészet és nagyot. Minek üssön ő csak egy embert, mikor üthet tized, huszat, harmincat? És ütött is. Olyan csatános pontot utalványozott ki Udvarhelymegye „főtisztelendő” kath. papságának, hogy bizonyára még most is cseng bele a megtisztelt papságnak becses füle. Amolyan nagyurias, leereszkedő vállveregetéssel kijelenti, hogy „ő megbecsüli a főt. papság közül azokat, akik megérdemlik” stb.”

Egy távoli szemlélőnek megbotránnykozása ezekben a szavakban nyert kifejezést. Távol áll tőlünk, hogy a „pónt” hasonló durvaságokkal viszonzzuk. Ez nem volna illő a papi álláshoz sem. Itt csak leszögezni kívánjuk azt, hogy egy szűkebb testület vezetője, ki a testület tagjainak gondolkodását törekedett felszívni és azoknak érzelmvilágából táplálkozik, akiben koncentráliódik a testület szelleme, oly szilajsággal juttatja kifejezésre a testületi szellemet, hogy a jövőlési emberek kénytelenek tiltakozni ellene.

Érvelésük pedig ismétlem, hogy egyszerűen hamis. Azért akarják ugyanis a lelkészek igazgatása alól kivonni az iskolát, mert a pap nem ért a pedagógiához, nem szakember és egyszerűen képtelen arra, hogy betöltse állását, neveléstani, tanítástani és módszertani szempontból, ennél fogva idevágó szakismeretek hiányában nem gyakorolhat helyes kritikát a tanító iskolai működése fölött.

Alattirt, aki hét év óta működik állami tanítóképző intézetnél és mindennap módjában állott megfigyelni, hogy a szakiskola miképp készíti elő az életre a par-excelens tanítót és a pedagógiának minden ága a hittani tanítást illetőleg épen szaktárgya, úgy hiszem elég illetékes lesz arra, hogy a fölvetett kérdésre, illetőleg kifogásra, összehasonlító uton feleletet adhasson.

1) A népiskolai tanító működésének a súlypontja, a nép gyermekeinek erkölcsös, jellemes kiképzése annyira, hogy emellett a tisztán szellemet képző ismeretnyújtás másodrendű dolog; sőt a tisztán önmagában vett tanításnak is, az erkölcsös jellem kialakításának szolgálatába kell szegődnie. Ezért tanítja dr. Weszely: „A tanító ne feledd tanítás közben, hogy a tanítás nem cél, hanem a nevelés eszköze s a fegyelmézést is tekintse a jellemképzés egyik tényezőjének.” A népiszkola feladata tehát nem az, hogy a tanulót jövőendő pályájára előkészítse, hanem olyan anyag nyújtása, mely mindenkire nézve egyaránt értékes. „Ilyen anyag mindaz, ami az erkölcsös jellem alakulását mozditja elő, mert az erkölcsös jellem mindenkire nézve a legelső, legszükségesebb alap.” (Wesz.)

DR. DARAMUS KORNÉL

RENDEL: DÉLUTÁN 2—5-IG.

FOGÁSZATI MŰTERME

GIZELLA-UDVAR, I. EMELET.

GYULAFEHÉRVÁR.

Ezek a kijelentések, melyek bizonyításra nem szorulnak, meg is határolják a szorosán vett neveléstan irányát és valóban az iskolai neveléstan tankönyvek, ebben az irányban tárgyalják a népiskolai tanuló nevelésének, fegyelmezésének szabályait, mindig tekintettel az iskolára mint intézményre és a gyermeknek az iskolával kapcsolatos gyakorlati, a jó erkölcsöknek megfelelő ténykedésére. És ismétlem, hogy minden utasítás, akár a fegyelmezésre, a fegyelmezés eszközeire, a fegyelmező eljárás módjára, avagy az akaratnevelésre vonatkozzék, mind az erkölcsös jellem kialakításának gondolatából táplálkozik. A népiskolai tanító ezeket a szabályokat tanulta elméletileg (60 oldalon keresztül), ezeknek a szabályoknak kivitelét figyelte meg II. oszt. növendék korában, ezeket a szabályokat vitte keresztül gyakorlatilag III. és IV. éves növendék korában. Gyönyörű szép program ez, melynek elvégzésére minden tanító alkalmasnak találhatott és szabadságot kapott oklevele alapján.

Nem is kicsinyeljük azért a tanító munkáját, mikor a pap idevágó szakismeretével hozzuk kapcsolatba és összehasonlításba, sőt felemeljük arra a magaslatra, mely megilleti, de nem vehetik a tanító urak rossz néven, ha a pap idevonatkozó ismeretire vonatkozólag is, magasabb perspektívákat állapítunk meg, mert ezt az igazság is megkívánja.

A népiskolai tanító tehát, előre megállapított erkölcsi igazságok rendszerbe szedett szabályai szerint gyakorolja nevelői hivatását leginkább iskolai vonatkozásokban. Ezeket tanulta, ezekre készült. És működésének speciálitását a népiskolai vonatkozások adják, mert azokat a szabályokat iskolában, mint tanító, a tanulóknak az iskolával kapcsolatos életviszonyaiban viszi keresztül, amely gyakorlat speciálitásánál fogva, speciális kiviteli módokat feltételez; ezek pedig tisztán a tanító mesterségéhez, mondjuk művészetéhez tartoznak s aki nincs ebben, aki ezeket nem tanulta, nem is nyuljon bele kritikussal kézzel. Igen, azt állítjuk, hogy a katonatisztek, gazdászokból lett tanfelfelügyelők ne kontárkodjanak a tanító munkájában, ellenben az, akinek szintén hivatása, aki szintén tanulta és gyakorolja, mint a pap is, még akkor is, hogyha külön tanítói oklevél arra nem patentozta, nyuljon bele erős kézzel, tudásának minden erejével, hogy a népnevelés ügyét a megillető magaslatra vigye. Ezt a magaslatot a pap jobban látja, intenzívebben átérzi mint a tanító egyszerűen abból az okból, mert a pap ide vonatkozólag is magasabb kiképzést nyert mint a tanító.

És hogy ez így van, minden további bizonyítás mellőzésével, felhívom azokat, kiket írással érdekel, tanulmányozzák az idevonatkozó teológiai szakkönyveket (ezek között Schüch kézi könyvét) és meg fogják győződni, hogy a pap ugyanazokat a neveléstan szabályokat, melyeket a tanító a gyermeknevelés speciális kivitelére vonatkozólag hatvan (60) oldalas könyvből tanultak, a pap bővebben tanulta, hivatásánál fogva nagyobb intenzitással gyakorolja.

(Folytatás.)

Rampolla.

Vannak állások, melyek tekintélyt és hírnevet adnak birtokosainak, s viszont vannak emberek, akik az általuk betöltött állásnak szereznek hírnevet, tekintélyt. Rampollában mind a két körülmény egyesült. Állása — a bibornoki testület ma a világ legelső tanácsa — már magában is ismertté tette volna nevét az egész világon.

És Rampolla még ebben a dicső szénátusban is kiváló helyet foglalt el, 14 évig volt államtitkárja, első minisztere az egész világgal szoros összeköttetésben álló XIII. Leó pápának. Azonban ez a magas méltóság nem homályosította el Rampolla szellemi és erkölcsi kiválóságait, sőt épen ezek a tulajdonságok újabb tekintélyt és tiszteletet szereztek a magas állásnak.

Akik Rómában megfordultak s esetleg Rampolla biborossal találkoztak, mély tisztelettel és hódolattal tekintettek rája. Ezt a tiszteletet, hódolatot mindenki kötelességszerűen nyilvánította. Mindenki érezte, hogy a szellemi és erkölcsi arisztokráciának olyan tagja előtt áll, aki nagy volt a nagyok között és kiváló a legkiválóbbak között is.

Mikor a konklávéban 1903-ban elhangzott a „veto”, mely a választó testületnek tudomására hozta, hogy Ausztria kormánya nem látná szívesen Rampollát a pápai trónon, ő maga emelte fel tiltakozó szavát az egyház szabadságának ilyes megsejtése ellen.

És amikor kijelentette, hogy saját személyére nézve nagyon kellemes a dolgok ilyen fordulata, a jelenlevő biborosok nem a veto, hanem Rampolla nyilatkozatának hatása alatt állottak el attól, hogy továbbra is Rampollát támogassák. Mikor a konklávénak vége volt és Rampolla mint biboros hagyta el a Vatikánt, mindenütt az őszinte sajnálkozásnak hangján lehetett hallani a panaszt, hogy nem ő lett az egyház fejévé.

Maga a Jézus társaságának jelenlegi generálisa, P. Wernz, aki akkor a Gergely egyetem rektora volt úgy nyilatkozott, hogy senki sincs, aki az egyház ügyeit annyira ismerné az egész világon, mint Rampolla biboros. A közhangulat azt mutatta, hogy az igazi pápajelölt Rampolla volt és még azóta is sokan emlegették őt, mint jövőd papát. A Gondviselés másképp intézkedett. Magához szólította a nagy tudású, nagy energiájú és munkás biborost, aki igazi gyermeki hittel, ifjú rajongással és férfias elszántsággal dolgozott az egyház érdekeiért. Tituláris templomát, a Santa Ceciliát pazar bőkezűséggel restauráltatta és az alsó s földalatti templom falait gyönyörű mozaikkal díszítette. Kiváló tisztelője volt szent Ágnesnek is, a kedves keresztény szűznek, kinek ereklyéit aranyból készült művészi ereklyetartóban helyezte el.

Szent Melániának az életrajzát írta meg olyan gazdag történelmi tudással, hogy annak idején az egész világsajtó elismeréssel irt róla. Még az olasz államtól szubvencionált lapok is kénytelenek vol-

tak a tudományos apparatus és őszinte lelkesedés előtt elismeréssel meghajolni.

Most halálakor ismét foglalkozott Rampollával az egész világsajtó és jóleső megnyugvással összegezzük a lapok legnagyobb részének őszinte méltányos elismerését Rampolláról. Ebben az egy tényben is élénken domborodik ki az egyház katolicitása. Ha az Evangelischer Bundnak egyik titkára vagy alelnöke meghal, alig vesz róla tudomást külföldi ember. Ha a biborosi testület egyik tagja meghal, a gyászt hirdeti a föld kerekéségén minden lap.

Igy volt ez Rampolla halálával is. Néhány lap megpróbált viccelődni „a duzogzó pápa jelölt”-tel, de a komoly lapok annyira tiszteletben tartották Rampolla nagy egyéniségét, hogy a vicces lapok is hamarosan jónak látták más hangon énekelni.

Mi pedig hívő lélekkel adózunk a nagy halott emlékének és a Gondviselés iránti bizalommal nézünk a jövőbe, mert minden ilyen esetnél igazolva látjuk az Ur Jézus ígérését „Én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.”

Jelen számunkhoz postautalványt mellékelünk, s kérjük ennek felhasználásával az előfizetési díj szíves beküldését.

H I R E K.

F. hó 18-án fogja a budapesti kir. tudományegyetem küldöttsége Kegyelmes Főpásztorunknak a diszdoktori diplomát átnyújtani. A küldöttség tagjai dr. Kiss János p. praeatus egyetemi prorektor és dr. Hauny Ferenc c. apát, egyetemi tanár lesznek, kik 17-én este érkeznek Gyulafehérvárra.

Püspök Urunk szombaton Kolozsvárra utazott. Több napig tartózkodott ott, hogy a Státusnak még mindig igen bonyolult ügyeit elrendezhesse. A Státus vezető embereivel naponként értekezett az ügyekben, s a 13-án tartott igazgatótanácsai ülésen elnökölt. Vasárnap a kolozsvári híveknek a pápai áldást osztotta ki az esti ájtatossággal kapcsolatban. Hirschler dr. plebános beszél az igen nagy számba egybegyűlt híveknek, kik örömmel siettek a pápai áldásban részesülni. A szent benzéd után ünnepélyes litánia volt, melyet a Püspök Urunk tartott. A Marianum növendékei szépen énekeltek. Szabad idejét az intézetek látogatására (javítóintézetet is meglátogatta) s a kórházban levő betegek látogatására fordította, esténként pedig azok rendelkezésére állott, kik lelki ügyekben keresték fel. Fogadta azonkívül azt a sok embert, kik mindenféle ügyes-bajos dolgaikban hozzá fordultak. Szerdán reggel elutazott Kolozsvárról.

A Státusi ügyész megválasztása. Az Igazgatótanács dec. 13-iki ülésén ahol 21 igazgatótanácsos jelent meg, az elnöklő püspök indítványára ritka egyértelműséggel dr. Biró Balázs igazgatótanácsost hívták meg a státusi ügyészi állásra.

Dr. Biró Balázst mindnyájan ismerjük, mint kath. közéletünk fáradhatlan és lelkes munkását, a status jogainak és érdekeinek hátor védőjét, s így a státusi ügyészi állásra való meghívása alkalmával ösztinte örömmel üdvözöljük őt.

Egyházmegyei hírek. Beszedits Bertalan lelkész saját kérésére a nyitrai egyházmegyébe bocsajátott el, hogy 80 éves öreg anyja mellett lehessen. Egyházmegyéinkből csak tavasszal fog eltávozni.

Orbán Dénes lelkész betegsége miatt ideiglenesen nyugdíjaztatott.

Székelyszállás hitközségének kedves szép ünnepe volt folyó hó 11-én. E napon áldotta meg Puskás Gergely főesperes a hitközség új templomának Angster orgonagyáros által készített remekművét, díszes légnomatu új orgonáját és Kinde Mihály székelyszállási lakós által készített díszes új szószékét. Ez alkalomból egy a szentmisét, mint a szentbeszédet a kerület fáradthatatlan tevékenységű főesperese tartotta, ki ismeretes szónoki készségével könnyekig meghatotta a helybeli és a szomszédos községekből összesereglett híveket. Magas szárnyalású és tartalmas beszédében az orgona és szószék történelmi szereplését fejtegette az egyház életében. Legyen hála mindnyájunk részéről elsősorban Kegyeses Főpásztorunknak, aki kegyes segélyével lehetővé tette, hogy a díszes és remekmű új orgona már most emelheti az isteni tisztelt fényét és fokozhatja a hívek buzgóságát.

Hitközségi tag.

Magyarzsákodi róm. kath. ifjúság egy erkölcsiekben, mint anyagiakban sikerült műsoros táncmulatságot rendezett f. hó 11-én az iskola javára. Ez elsősorban Réti József kántortanító érdeme, ki nagy lelkesedéssel gyűjtögeti magakörül a község ifjúságát s ad nekik lélek és szívnemesítő szórakozást. Az ünnepély fényét nagyban emelte Puskás Gergely főesperes jelenléte, ki egyszerűen a fővédnökséget is vállalta. Beléptidíjak és felülfizetésekből begyűlt 160 korona. Tiszta jövedelem 110 korona az iskola javára. Fogadják e helyen felülfizetők a rendezőség hálás köszönetét.

A brassói szent Ferenc-rendi zárda ünnepe. Igen sikerült ünnepélynek voltunk e hó 10-én tanúi. Az ünnepélynek magának a címe kissé szokatlan, hisz a zárda szerény lakói nem igen szokták a nagy nyilvánosság elé lépni, s hogy ez uttal mégis megtették, annak egy kis története van. A zárdaának jelenlegi derék vezetője ugyanis a templomot művésziessé festette, s fűtésre berendezte. A temérdek költség nagyrésze begyűlt ugyan, de még igen jelentékeny a hiány. Azért a zárda világi vezetői ily módon léptek a nagy nyilvánosság elé, s vállalkozásuk fényesen sikerült. A Centrál nagy terme zsúfolásig megtelt a minden szent ügyért lelkesedő katolikus közönséggel. Maga az ünnepély pompás volt. P. Tréfán Leonárd kolozsvári házfőnök mondott elsőnek hatalmas, magas szárnyalású beszédet a keresztény humanizmusról, kimutatta, hogy nincs más humanizmus mint ami Isten szívéből fakad, s az

érvek éles ostorszíjjával csapkodva az áhumanizmust s annak káros kinövéseit. Az abszolút zeneművészet szintjén állott Száva István dr. gyönyörű hegedűszólója, s igen kellemes benyomást keltett Egető Károly izlésesen előadott néhány dala. Trsztyánszky Sándor egy ötletekben, szellemességben gazdag felolvasásával tartott állandó derültségben a hallgatóságot, végül őt kiváló műkedvelő, Bodor Károly, Székely Ignác, Koródy Gyula, Székely Ferenc, Sulák Ferenc adott elő igen ügyesen, a közönséget mindvégig jókedvben tartva egy szellemes bohózatot. Az ünnepély igen szép erkölcsi és anyagi sikerrel járt.

A **szt. gyermekség társulata** részére az egyházmegyei igazgatóhoz (Soóthy) beérkezett 1913. évben:

Esztegar Gergely (Szamosujvár)	48 f.
Barótról	40 K 21 f.
Esztegar Gergely (Szamosujvár)	48 f.
Ferencendi Nővérek zárdája (Nagyszében)	100 K
Özv. Keresztes Sándorné (Sz. Hódos)	3 K
	173 K 69 f.

Ez összeg levonva a póstköltségeket Esztergomba küldetett.

Az Amerikába kívándorolt magyarok forradalmi mozgalma. Olasz lapok hozzák a nagy szenzációt, hogy Amerikába szakadt véreink már felszerelték egy hadsereget, mely minket felszabadít az osztrák járom alól. A mozgalomnak vezetője gróf Széchenyi, aki a Vanderbilt család mérhetlen kincsei fölött szabadon rendelkezik, mivel egyrészt rokonságban van a Vanderbilt családdal, másrészt maga Vanderbilt is nagyon rokonszenvezik a felszabadítás eszméjével. A Corriere d'Italia január 7-iki számában még hozzá teszi, hogy az 1849-iki forradalmi kívándorlók gyermekei körében még mindig élénken él a multak emléke; csaknem valamennyi magyar tagja valamely Kossuth társaságnak és mindannyian magyar uniformist viselnek. Szépnek szép a hír és mi is közöltük kedves olvasóinknak akarván ezzel egy kis farsangi örömet szerezni, más öröme egy is alig van most az agyon paktumolt magyarnak.

Apad a Világ előfizetőinek száma! Nevetséges áron szózzák fünek-fának nyakába ezt a szabadkőműves lapot. Azonban nem érte el a Fidibusz nivóját, hát erőszakkal kell terjeszteni. Szigorú körrendelet érkezett a napokban a László-király páholyhoz, amelyben megparancsolja a pesti főpáholly, hogy minden testvér terjessze a Világot, mert súlyos terhek alatt nyög a szerencsétlen ujság. A részvétlenség oly nagy s az előfizetők száma oly kicsiny, hogy muszáj legalább a külszin megóvása végett előfizeteket szerezni. A testvérek aztán nyakukba vették a várost (tessék elképzelni Grósz Menyhértet és Ágoston Pétert nyakában a — várossal) és beállították minden tisztességes iparoshoz, suszterhez, borbélyhoz, asztaloshoz.

— Rendelje meg a Világot! Nem kell fizetnie csak 50, 40 30, 20 fillért havonta, csak rendelje meg!

— És a többit ki fizeti?

— Azzal ne törődjék.

Sok helyütt ajtókat mutattak a ravasz uraknak. Mert ez már mégis csak sok! Ilyen konkurrenciára csak a félvilág emberei képesek! Mert persze nem 20 fillért jár a lap, hanem 2 korona 40 fillért havonta, de a többletet a páholy fizeti. Szegény Várady Zsigmond foroghat a sirjában. Hát ilyen hasztalan dologra adta ő a páholyoknak azt a sok drága pénzt, mint a Világ? (Tiszántul.)

Ha csukamájolajról esik szó, csak a Zoltán-féle kell gondolni, mert ez nem emulsió, tehát nincs gyanták és glicerinrel keverve, hanem a legtisztább Csukamájolaj s így könnyű eszmészterhetősége miatt kedvelt egy az orvosok, mint a közönség körében. A Zoltán-féle csukamájolaj kapható gyógyszerárakban, üvege 2 korona.

Tetszett az imádandó Gondviselésnek tisztelendő Mária Ardinga nővért szül. Ábrahám Viktóriát a szegény Szent Ferenc-rendi nővérek marosvásárhelyi zárdájának fogadalmas tagját folyó hó 9-én hajnalban, példás keresztény türelemmel viselt rövid betegség után, a szentségekkel megerősítve az égi hazába szólitani.

Született Csikdánfalván 1886-ban. A rendbe lépett 1906-ban. Fogadalmat tett 1910-ben. Mint fogadalmas nővér állandóan Marosvásárhelyt működött 8 évig. Temetése folyó hó 11-én a Szent György-utcai zárdából délután 3 órakor volt. Az engesztelő szent miseáldozatot 12-én délelőtt 10 órakor mondtak lelkéért a plebániá-templomban. Adj Uram! örök nyugodalmat neki és az örök világosság fényeskedjék neki. Nyugodjék békében! A hívek buzgó imáját kéri szenvedő lelkének.

Misszió. A jubileumi év alkonyán Csákszigorbó azáltal tette emlékeztetéssé az Anyaszentegyház felszabadulásának 1600 éves évfordulóját, hogy 7 napig tartó szt. misszióban teljesen megújulva járult az Ur asztalához. Ezen csak pár évvel ezelőtt önállósított hitközség egyházmegyénk azon helységeihez tartozik, amelyek beékelve vannak a különböző vallású és nemzetiségű-lakosok közé s ezért bizonyos közönyösség vett rajtuk erőt. A huszadik század ez átkos betegségből igyekezett őket kigyógyítani a misszió-nius Atya, Korbuly Ignác széki Szt. Ferenc-rendi házfőnök, akkor, midőn a mai társadalom hit és erkölcsi eltévelyedéseit föltárva mutatta ki e gonosz áramlat ki-mondhatatlan rombolásait, rámutatva ugyanakkor az egyedül biztos orvosszere-re: a Legméltóságosabb Oltáriszentségre, amely képes lelki vakágukból kigyógyítani. Meg is értették az ihletett ajku igazi népszónok nemes intencióját és mindennap tömegesen siettek, a nem épen kedvező idő dacára is, a kegyes főpásztori engedéllyel kápolnává alakított lelkesi lakásba, hogy a kegyelem ama napjain minél több erőt gyűjtsenek üdvünk hármass el-lensége: a test, világ és a gonosz lélek elleni további harcra. Hogy mennyire volt eredménye a misszióknak, elég legyen csak annyit megjegyezni, hogy a száma csekély hitközségben a gyónok száma a

200-at és a szent áldozók száma a 300-at ezen napok alatt meghaladta. Amíg a széki prezidens Csákgörbön missziót tartott, addig a gorbói lelkész Széken misszió renovatiót végzett a hiveknek meleg érdeklődése mellett.

Az első segítség a mult számunkban jelzett szegény család részére: „A vasárnap megjelent „Közművelődésben“ olvastam, hogy egy 10 tagból álló helybeli család segélyért esedezik. Ezennel tisztelettel van szerencsém értesíteni, hogy póstával b. címére 10 koronát átutaltam, s kérem a tekintetes szerkesztőséget, sziveskedne ezzel akár ruhát, akár ételt, avagy készpénzben ezen szegényeknek elosztani. — Kiváló tisztelettel Schlesinger Hermann a Schlesinger Testvérek cég tulajdonosa. Köszönettel eljuttattuk.

Meghívó. Az Erdélyi Kárpát Egyesületnek 1914. évi január hó 25-én (vasárnap) délelőtt 11 órakor Kolozsvárt, a városi tanácsház közgyűlési termében tartandó XXIII. rendes közgyűlésére. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. A választmányó évi jelentése. 3. A számvizsgálók jelentése az 1913. évi zárszámadásról. 4. Az 1914. évi költségvetés megállapítása. 5. Tisztujtás. 6. Esetleges indítványok.

Népszerű előadás Kézdivásárhely. A Pedagógiai Társaság január 11-én tartotta a harmadik népszerű előadását. Révész Cyrill tanár az 1912. és 1913. évi Balkán-háború történetét ismertette főbb vonásokban, röviden megemlékezett az előadó Magyarországi balkáni érdekeiről is. Az előadást szavalt és monológ egészítette ki. Monologot Szoucek László orvostan-hallgató mondott, aki az élet logikátlanságait mutatta be szellemesen és élénken.

Ismeretterjesztő előadások. Csikszederén az ismeretterjesztő előadások sorozatának negyedik délutánja folyt le f. hó 11-én a r. kath. főgimnázium tornacsarnokában. Ez alkalommal Szlavik Ferenc főgimnáziumi tanár az alkoholizmusról, G. Kiss Ernő erdőtanácsos pedig a házinyul tenyésztéséről és haszonélvezetéről tartott mindvégig érdeklődéssel hallgaltatott előadást. A legközelebbi előadás e hó 18-án lesz, amikor is Kádár Ferenc tanár a görög építészetet fogja bemutatni vetített képek kíséretében.

A magyarok és a bécsi eucharisztikus kongresszus. Az elmúlt év őszén folyt le Bécsben a XXIII. nemzetközi eucharisztikus kongresszus, amely alkalommal az öt világrész minden tájékáról képviselt államok között Szent István koronájának országai is részt vettek. Ez a részvétel szokatlanul fényes keretekben nyilvánult meg s már a kongresszus tanácskozásain sok ezren jelentek meg, az utolsó napon tartott körmeneten pedig már 20000 ember vonult a magyar állam angyalos címerével diszitett háromszíni selyem lobogó alatt. Minthogy a magyar állam katolikusai külön csoportot alkottak, a kongresszussal kapcsolatosan istentiszteleteket és értekezleteket tartottak. Az Országos Katolikus Szövetség, mint a magyar csoport középponti bizottsága, összegyűjtötte az akkor elhangzott beszédeket és előadásokat s az

egész mozgalomnak a magyarokat érintő adatait. Így összeállítva ez esemény történetét, a Katolikus Közlöny ezidei 22. számában 126 oldal terjedelemben kiadta. Az első lapon a magyar csoport fővédőjének, Izabella főhercegnőnek arc képe van, majd a bevezetés néhány szóval vázolja a kongresszus jelentőségét, majd a főhercegnő elnöklete alatt tartott alakuló ülés lefolyását, a bizottság megválasztását s az előkészítés munkáját írja le. Megemlékezik arról, hogy a magyar csoport elnöksége és a püspöki kar a megnyitás előtt Erzsébet királyné sírját megkoszorúzta, majd közli a három értekezleten elhangzott nagyérdemű előadásokat és pedig Csernoch János dr. kalocsabácsi érsek, Komarik István Jézustársasági atya, Ámon Pál dr. apátplebános, Prohászka Ottokár dr. püspök, Mailáth Gusztáv Károly gróf püspök, Makay Lajos dr. intézeti lelkész, Hanauer A. István apát, Mihályi Ákos dr. egyetemi tanár, Glattfelder Gyula dr. püspök, Galcsik György dr. apátkanonok, Tiefertaler József dr. lelkész, Révay Tibor dr. érseki titkár nagyérdemű beszédeit. Az előadások után következik Buttykay Antal szentfencrendi tartományi ör, Szinek Sándor, Várady L. Árpád dr. püspök, Csambál András Jézustársasági atya, Danielik József lazarista atya, Halmos Ignác apátkanonok szentbeszédei, miket az esti ájtósságoknál mondtak. Befejezésül az Izabella főhercegnő elnöklete alatt tartott záróülést, a körmenetet, a magyar zászlónak körmenet után a főhercegnőnek történet átadását, Esterházy Miklós hercegnek, mint a magyar csoport elnökének, százezer aláírással ellátott emlékalbum átadását és az Országos Katolikus Szövetség közgyűlését, ahol a kongresszusi beszámolót tartották, írja le.

Burgonyavetőmag beszerzése. 1913. évfolyamán uralkodott rendkívüli időjárás folytán az ország némely vidékén a burgonyatermés nagyrésze egyrészt már a földben rothadásnak indult, másrészt pedig a kiszedett mennyiség is oly mérvű romlásnak van kitéve, hogy az vetőmagul alig lesz felhasználható. Erre való tekintettel a földművelésügyi miniszter intézkedett aziránt, hogy a gazdaközönség jó minőségű és fajtájú burgonyavetőmagot méltányos áron kaphassa. A burgonya beszerzésével és kiadásával a miniszter a Magyar mezőgazdák szövetségét bízta meg s a szövetség az burgonyavetőmagot wagonrakományokban a megrendelő vasuti állomásra bérmentve szállítva métermázsánként 6 koronáért fogja árusítani s e célra Prof. Wohltmann, Praes Krüger és Hópehely burgonyákat tart készletben, a megrendelések megfelelő foglaló beküldése mellett a Magyar mezőgazdák szövetségéhez (Budapest, V., Alkotmány-utca 31.) intézendők, amely cég a megrendeléseket a vetési időny beálltakor a rendelkezésre álló készlet erejéig a beérkezés sorrendjében fogantositani. Miután a megrendelések csak egész kocsi rakományokban fogadtnak el, azok akik kisebb mennyiséget óhajtanak venni, a megrendelést összeállva együttesen, vagy az előjáróság útján eszközölhetik.

Román paktum és az EMKE. Kolozsvárt az EMKE. munkaprogramjának megbeszélése céljából vasárnap a városháza nagytermében óriási közönség érdeklődése mellett szaktanácskozmányt tartott gazdasági és kulturpolitikai előadással kapcsolatosan. A szaktanácskozmányon Bély Ákos gróf elnökölt. A tanácskozás előtt Sándor József főtitkár bevezetése után Bíró Balázs ügyvéd szólalt fel és kifejtette, hogy az egyesület mindaddig egyetlen komoly lépést nem tehet, amíg az értekezlet nem tiltakozik Tisza István gróf miniszterelnöknek a nemzetiségi párttal folytatott és most folyó tanácskozásai ellen, melyekkel Erdély egész magyarságának létét fenyegeti. Apáthy a legnagyobb eszben ünnepies hangon jelentette ki, hogy a nemzeti egyseget veszélyezteti az a tény is, hogy a miniszterelnök titkos tárgyalásokat folytat Erdély magyarelles csoportjaival. Minden megállapodásuk az erdélyi magyarság nehezen örzött birtokállományait veszélyezteti, éppen azért az értekezlet tiltakozása nélkül egyetlen lépést sem tehetnek. Utána Nagy Károly református püspök helyettes, Tisza István gróf régi személyes hive és a kolozsvári munkapárt legkiválóbb szónoka és tekintélye állott fel és felolvasta a következő határozati javaslatot:

„Az EMKE. által összehívott szaktanácskozmány az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület létele és működése elvi alapjául azt vallja, hogy az egységes magyar nemzeti állam jellege fentartandó minden törvényes eszközzel, fejlesztendő mindenképpen és rajta kell lenni, hogy az ez ellen bárhonnal jövő támadásokat a magyar társadalom minden erejével megghiusítsa, tiltakozzék még az ellen is, hogy az erdélyi magyarság közművelődési birtokállománya még csak alku tárgyává is tétessék.”

A javaslatot a gyűlés közönsége lelkesen megtapsolta. Nem akadt egyetlen ember a gyűlésben, aki a javaslat ellen szót volna. A tárgysorozaton szereplő előadásokat és tárgyalásokat csak ezután tarthatták meg. Hétfőn, választmányi ülésre volt az EMKE.-nek és ezen részletesen foglalkoztak Tisza István gróf miniszterelnöknek paktumtárgyalásaival. Ezen a választmányi ülésen erélyesen állást foglalt az EMKE. a miniszterelnök ellen. Kolozsvárt nagy szimpátiával tárgyalják Nagy Károly szenzációs szereplését, aki bár legbizalmasabb hive volt mindenkor Tisza István grófnak, most ellene fordult.

Kényelem. Mikor határozottan kitéttük, hogy az oltár egyleti kérvények határideje 1913. szept. hó vége és csak onét kérjenek, hol van egylet és küldjenek be díjat. Dec. 22-én kapunk kérvényt onét: 1. hol nincs egylet; 2. ha volna még akkor sem lehetne eleget tenni mert kér: Fekete palástot, fehér kasulát, zöld kasulát, viola kasulát s kétszíni stólat, egy szenteltviztartót hintővel. Ehhez már vas-tag papir kellett.

Tanitók Fürdője R.-T. megalakult. Rendkívüli lelkesedés, kiváló érdeklődés kísérte a „Tanitók Fürdője Részvénytársaság” elnevezés alatt Székelyudvarhely székhellyel, a napokban megalakított üdörös célu, társadalmi intézményt. Programja, alapszabályszerű feladata ezen jótékony egyesületnek: a hazai tanitók és más társadalmi állású egyének számára olcsó árszabású gyógyfürdőt és üdülő helyet, szervezni és kezelni. Alkalmas helyen pedig tanitók vezetése alatt egy országos gyermektelepet létesíteni. Evégre Szejké fürdő megvételét; a további fejlesztés érdekében pedig a fürdői területnek villattelkekre való felparcellázását és értékesítését; a fejlesztés javára a 25 K névértékű részvényeknek további gyűjtését; a fürdő és gyermektelep érdekében a folytatólagos agitálást, az alakuló közgyűlés egyhangulag elhatározta. Ez alkalommal úgy az alakuló közgyűlést, mint a szervező Gyermes Mihály igazg. tanitót az ország minden vidékéről igen számosan üdvözölték. A hazai tanitók ezen újabb, közhasznú, szociális intézményt mi is, akik állandóan érdeklődéssel viseltetünk fejlődése iránt, a legmelegebben üdvözöljük s annak további pártolását, hathatós támogatását a tanitóság, szülők és más érdeklődőknek, figyelmébe ajánljuk.

Ügyes reklámot olvasunk a Kolozsvárt megjelenő Szent Ferenc Hírőke legutóbbi számában. Rongyos, didergő kis gyermek levett kalappal áll az ablak alatt s ezt mondja:

Jaj! de fázik a lábam, ebben a csunya januári hidegben! Nem állhatok sokáig az ablakok alatt kinn az utcán! Tessék már kérem egy új előfizetést adni a Hírőkeknél! Hiszen az egész pénz nem sok, csak kettő korona. — Kérjük szépen előfizetni a Bernardinus, hitazonoklati folyóiratra is. Ára 8 korona.

Hatvanhat piros betűs nap van 1914-ben. Mindössze egy ünnepnap esik vasárnapra. A kettős ünnepek száma bizonyára ki fogja elégíteni azokat, akik szeretik a vakációt. Február kettős ünnepel kezdődik. Elseje vasárnap, másodika pedig Gyertyaszentelő. Husvét április 12- és 13-ára esik. Pünkösd ünnepe az idén két hónapban van. Pünkösdvasárnap május 31-én lesz, pünkösd hétfő pedig június 1-én Augustus közepén is kettős ünnep lesz. 15-én, szombaton Mária menybemenetele és 16-án vasárnap. November egyetlen ünnepnapja: Mindszentek vasárnapra esik. A karácsony hármass ünnep lesz. Pénteken: karácsony, szombaton: István és a vasárnap a harmadik ünnep. A farsang 49 napból, vagy ha jobban tetszik, éjszakából áll. Január 6-án kezdődik a tánc és csak február 25-én lesz hamvazószerda. Csillagászati érdekességekben sem lesz hiány az új évben. Így például augusztus 21-én délben teljes napfogyatkozás lesz. A ritka jelenségnek kétségkívül már előre is örülnek azok, akik a csillagászat iránt érdeklődnek.

Petrozsény rendezett tanácsú város lesz. Petrozsény hunyadmegyei bánya-község lakossága az 1910. évi népszámlálás óta 13.502 lélekre szaporodott. Most

mozgalom indult meg, hogy Petrozsény-nyal egyesüljön a szomszédos Livazény község s Petrozsénynek akkor közel 20 ezer lakosa lesz. Terve van véve, hogy ezen egyesülés után Petrozsény magyközség rendezett tanácsú várossá alakuljon. A román határszélen nagy fontosságu lesz ennek a szép és nagyszámu lakossággal bíró városnak, mely magyar jellegével már ma is egyik erőssége a Végvidéknek.

Tizennyolc mázsa buza egy holdon. Örömmel jelentjük, hogy a tizennyolc mázsa buzatermés nem Németországban volt, hanem a gyönyörű állami birtokon, Mezőhegyesen. Csakhamar az is bizonyos, hogy ezt a tizennyolc mázsa buzatermést a talaj megfelelő előkészítésével, kellő istálló és műtrágyázással érték el. Rendes művelés mellett, mivel a magyarországi talajok foszforsavban rendkívül szegények és mivel az istálló trágyában is foszforsav igen kevés van, — azért a mi talajaink nagy buzaterméseket nem adhatnak. És ha a gazda azt akarja elérni, mit Mezőhegyesen elértek: vagyis tizennyolc mázsa búzát egy holdon, akkor az istálló trágyázás mellett műtrágyát és pedig kötött talajon szuperfoszfátot, homokos talajos pedig kálisit és vegyesen szuperfoszfátot kell alkalmaznia.

IRODALOM.

„Az EMKE munkatervéhez” így címen került napfényre egy füzet, amelyben igen érdekes adatok vannak a közművelődési ipari és földbirtok politikai tendenciákról. Kiemelendők belőle az erdélyrészi 16 vármegye népoktatási szükséglete a kir. tanfelügyelők véleménye szerint, az erdélyrészi magyar egyházak előadói (a róm. kathi. egyház részéről: dr. Koródy Péter kanonok, ref. egyh. részéről: Nagy Károly stb.) véleménye szerint, ipari tendenciák, földbirtok politikai tendenciák: Tolagi Lászlótól (külön füzet). Ez utóbbi igen tanulságos adatokat és módokat ölel fel Erdély birtokpolitikájára nézve.

Iskola és Szülőház a címe a Gyulafehérváron megjelenő tanügyi folyóiratnak Tartalmas kis lap, amely a tanítóknak ad praktikus gondolatokat tanításra vonatkozólag. Megjelenik havonként 2-szer, ára egy évre 6 korona.

Az ifjuság volt minden időben a nemes eszmék bátor hirdetője és magasztos cél szolgálataiba szegődve, azt — bár ki-ontott vére árán — de mindenkor diadalra juttatta”, e szavakat olvasom egy kis füzetkékben, amelynek címe: Ifjuságunk hivatása az alkohol ellenes mozgalomban, kövesligeti Büben Istvántól, amelyet a gyergyószentmiklósi Alkoholellenes Szövetség adott ki. E kis füzetet bár minden ifju kezébe kaphatná, hogy a fent idézett igék igazságát e téren is úgy diadalra juttassa, mint máshol. De közel a remény, hogy ha oly lelkes harcosok állanak sorfalat, mint Büben barátunk, akinek a 16 oldalas füzetkékben minden szava kedves, szívhez szóló s az igazságot oly meggyőzően állítja olvasói elé, akkor ismét újra élet nemzetünk s miénk lesz a jövő. Melegen ajánljuk a tanítóknak, ifjusági nevelőknek és szülőknek. Megrendelhető: Gyergyószentmiklóson ára 20 fillér.

A Magyar Földrajzi Intézet világlatlasza. Szerkesztik: Kugotowicz Károly dr. és Littke Aurél dr. 130 térképlapja 100 fő- és 220 melléktérképet tartalmaz, névjegyzéke pedig több mint 130.000 helynevet. A mű 16 füzetben lesz teljes, melyek havonta jelennek meg s 8—8 térképet tartalmaznak. Ez az egyedüli magyar nagy kézi atlasz, mely a művelt közönség minden ilyen atlaszszal szemben támasztható igényét kielégíti. Ára a 16 füzetnek illusztrált és értékes szöveggel 50 kor.; a füzetekhez való díszes félbörnyűítőknak 10 kor. Megrendelhető a díszes félbörnyűítésű kiadás is (megjelenik 1914. jul. 60 korona. Három koronás havi részletezésre is kapható. Bővebb felvilágosítást, prospektust, mintalapot stb. küld Schäser Ferenc, Gyulafehérvár, vagy a kiadó Magyar Földrajzi Intézet részvénytársaság Budapest, V., Rudolf-tér (Margithid, pesti hidő)

„Az alkoholizmus ellen” című havi folyóirat nov. és dec. 1-i száma gazdag tartalommal jelent meg, ugyszintén a „Magyar absztinens nő” melléklete is. Tartalma: gróf Apponyi Albertné: Alkohol ellenes népszanatóriumok (felolvasás a budapesti abszt. kereszt. egyesületi közgyűlésén) az alkohol betegek gyógyításáról, Szabó Gy: Feladatunk (beszéd u. o.). A külföld a magyar alkoholelleses mozgalomról, az alkohol és az iparkamara jelentése, „Emelem pohamaramat”, stb. — A Magyar absztinens nő tartalma: Várnai Zs.: A proletárius és az alkohol, Szikra: Tűz, Amerika az alkoholizmus ellen, stb. E lap a melléklettel együtt egy évre 3 korona. Megrendelhető Gyergyószentmiklósi. (Csikm.)

Egészen elült a vásáros előfizetéses felhívástól a következő: „Félénken, hal-kan kopogtatok a szívek, a lelkek ajtaján, pedig úgy hiszem régi ismerősként, sze-

A jó anya, aki szereti gyermekét, jó tejet ad neki Kathreiner-féle Kneipp malátakávéval.

A Kathreiner a híres Kathreiner-féle eljárás útján előrendő malátából készült s 23 év óta **Orvosilag elismert erősítő ital.**

Bovásztás alkalmával mindig csak a valódi Kathreineret kerjék, mely a Kneipp piabános arcképével ellátott zárt csomagokban kapható.

retettel, bizalommal fogadnak. A mai időkben a vásári láрма ezer ígéréssel, a vásári kikiáltók minden rábeszélésével ostromolják az irodalomkedvelő közönséget, hogy vegyen könyvet, pártolja az irodalmat. A kirakatokban, a vásári sátrakban, a lapok irodalmi szekrényében ríktó színű, hangzatos című könyvek hívják magukra a figyelmet, ezerszínű csínált virágok, drága üvegházi növények pompáznak mindenütt és ilyen körülmények között mit csináljon az, aki egy márc kerti virágot, néhány szál ibolyát, ne felejtset hord a kosarában? Az irodalmi termelés vásári lármájában nem jut szóhoz a csendes érzések, az imádságos hangulatok, az áhitatos elmélyedések éneke. Umbria szegényének leánya irtózik a ríktó színű csínált virágoktól és ahelyett örök szeretettel, verejtékes kitartással megművelt kertjének új virágait akarja a közönség asztalára tenni. Bizonyára azok, akik egykor szeretettel és megértéssel fogadták első verskötetetemet a Szeráiszárnyakat, most is ajtót nyitnak, amikor az utóbbi években írott hasonló írásait kopogtatok. A szeráfikus irodalom közönségének talán nem is szükséges részletesen elmondani, hogy mi lesz az „Oázison” című új verskötetem: a katolikus napilapokban és folyóiratokban, első sorban a Szent Ferenc Hírnökében megjelent verseimet gyűjtöttem össze és azokat február hó folyamán közre fogom bocsátani a Szent Bonaventura nyomda izléses kiállításában. A könyv ára 2 korona. Szeretettel ajánlom az érdeklődők figyel-

mébe; megrendelhető nálam (Budapest I., Váriok-utca 4. szám) és a Hírnök kiadóhivatalában. Budapest, 1914. január hó. Mély tisztelettel Ankané Dobay Mariska.”

Pályázat.

Alolított iskolaszék a karczialvi róm. kath. elemi népiskolánál megüresedett tanítói állásra pályázatot hirdet az 1913. évi XVI. t.-c. követelményeinek megfelelő javadalmazással.

Kötelességei lesznek: 1. az iskolaszék által kijelölt osztályokat tanítani. 2. Faiskolát kezelni. 3. Lelkészt vallástanórában elfoglaltsága esetén helyettesíteni.

Pályázati határidő i. év. január 20-ig bezárólag. Szokásos okmányokkal támogatott kérések plebániái hivatal címére küldendők.

Karczialva, 1914. január 8.

Iskolaszék.

1021—1913. vhtó szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. § értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nagyszoboni kir. törvényszéknek 1913. évi 11797. és 11798. számú végzése következtében dr. Macellár György szerdahelyi ügyvéd által képviselt szerdahelyi Floasin Illés javára 520 kor. 05 fill. s jár. erejéig 1913. évi november hó 17-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 671 kor. 87 fillérre becsült következő ingóságok, u. m.: üzleti berendezés, áru, széna és követelések nyilvános árverésen

eladatnak. Mely árverésnek a gyulafehérvári kir. járásbírósig 1913. év V. 1098. számú végzése folytán 520 kor. 05 fill. tőkekövetelés, ennek 6 százalékos kamatai egyharmad százalékos váltódíj és eddig összesen 201 kor. 40 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Springen leendő eszközésére 1914. évi. január hó 24-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kiüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzítés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Anennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LV. t.-c. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Gyulafehérvár, 1914. január 5.

Papp Károly kir. bir. végrehajtó.

Szerkesztői üzenetek.

R. Róma. Köszönet a küldeményért. A múltkori is már a nyomdában van s várja a festéket. Salve.

H. Sajuos, derék postásaink 11-én tartott báljára szóló meghívót mi csak hetfőn, 12-én kaptuk kézhez.

F. S. Kis Karácsony! Hopp!
Nagy Karácsony! Hopp!
Hol jár az én Mikulásom!
Hípi-hepe-hopp!

Bravo. Kívánok tovább is ily aranyos hangulatot. A toll összeterült, az aprólék levált, a Mikulás behorpadt — de azért jó volt minden.

KÖZGYÜLÉSI MEGHÍVÓ.

A GYULAFEHÉRVÁRI NÉPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

XXII-ik évi rendes közgyűlést 1914. január 25-én d. e. 10^{1/2} órakor tartja meg saját helyiségében, melyre a t. részvényeseket¹⁾ tisztelettel meghívja

AZ IGAZGATÓSÁG.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság jelentése, a mérleg megállapítása,²⁾ határozat hozatal a nyereség felosztása tárgyában.
2. A felügyelő-bizottság jelentése.
3. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság tiszteletdíjának megállapítása.
4. Hét felügyelő-bizottsági tag választása.
5. Esetleges, — szabályszerű időben beérkező — indítványok tárgyalása.

Gyulafehérvárt, 1914. január hó 4-én.

1) Az alapszabályok 19. §-a értelmében kéretnek a t. részvényesek, hogy részvényeiket a szavazati jog gyakorolhatása céljából a közgyűlés előtt 3 nappal az intézet pénztáránál helyezték letébe.

2) A zárszámadás az igazgatóság jelentésével együtt a közgyűlést 8 nappal megelőzőleg a részvényesek által a hivatalos órák alatt az intézet helyiségében megtekinthető.

Mérleg-számla:

Vagyon: Pénztárkészlet: 82361.66 K. Osztr.-Magyar Bank girószámlán: 12371.91 K. Értékpapírok: 16440 K. Váltók: 1.801.455.62 K. Jelzálog-kölcsön kötvények: 105.120 K. Előlekek-kölcsönök (lombard): 30.083.31 K. Adósok: 5.346.09 K. Függő tételek: 6.320.30 K. Intézeti ház: 105.000 K. Árverésen vett ingatlan: 7.395.55 K. Felszerelés: 4.500 K. Összesen: 2.176.394.44 K.

Teher: Részvénytőke: 300.000.— K. Tartalék-alap: 188.280.— K. *) Betétek: 1.011.540.73 K. Visszelszámított váltók: 584.107.50 K. Beválatlan osztalékszélvények: 234.— K. Hitelezők: 2.990.90 K. Hátralékos betétkamatadó: 2.184.37 K. Átmeneti tételek: 32.300.48 K. Nyereség 54.756.46 K. Összesen: 2.176.394.44 K.

*) Közgyűlési jóváhagyás után 206.000 koronára szaporodik.

Nemes Albert s. k. vezértitkár, Kovács Lajos s. k. igazg. elnök, Schemmel András s. k. pénztárnok, Ábrahám László s. k. főkönyvelő. Ifj. Baruch Mór s. k., Breckner Frigyes s. k., Bürger Lipót s. k., Dr. Csubry Bonifác s. k., Dr. Deutsch Mátyas s. k., Fuchs Nándor s. k., Lów Károly s. k. igazgatósági tagok.

Megvizsgálta és minden tételében rendben találta a felügyelő-bizottság. Gyulafehérvárt, 1914. január 4-én.

Dr. Emmánuel Győző s. k., Szporni János s. k., L. Oelber Ottó s. k. f. b. elnök, Baruch Jenő s. k., Rass Károly s. k., Dr. Roska Miklós s. k., Majláth Ferenc s. k. felügyelő-bizottsági tagok.

HINGER JÓZSEF

asztalos mester Gyulafehérvár.
Széchenyi-utca 10. szám (saját ház),
a Jickeli-féle vasraktárral szemben.

Tervrajzok
díjtalanul
készítetnek

**Készít: épület munkát, festett, mas-
siv,ournéros butormunkát, portále
és boltberendezést, ugyszintén ja-
vításokat is elfogad. Szállít és lerak
tölgy és bükkparkettát. Árjegyzék
szerint irodai, vendéglői és ebédlő-
székeket, tükröket méret szerint.
Raktáron tart minden fajta fakopor-
sókat is. Szolid árak.**

Lelkiisme-
retes pontos
kiszolgálás.

8* 3—52

Templomok, oltárok, szószé-
kek festését és aranyozását
elvéallja a legjobb kivitelben és
jutányos árban

ORBÁNSZKY FÜLÖP műfesto
KOLOZSVÁR, Sörház-u. 2.

Költségvetést, új tervek készítését díjtala-
nul elvéallalom. 13—33—52

17. szám.

Borromäus

miseruhák az öt résszel, puha bélással
félselyem

damasztból, paszomántból készített keresztel,
selyem himzett I. H. S.-sel,

arany paszománttal . . . Kor. 30.—
Selyem paszománttal . . . Kor. 35.—
Bársonyból ugyanannyiba kerül bármely
szinben.

Aransyárga, selyemmel átszövött betéttel
készítve arany paszománttal . . . Kor. 48.—
Selyem paszománttal . . . Kor. 50.—

A betét selyemmel díszesen himezve, arany
paszománttal . . . Kor. 65.—
Selyem paszománttal . . . Kor. 68.—
Négyszeresen aranyozott paszománttal 78.—
Valódi arany paszománttal . . . Kor. 100.—

Más egyházi ruhák és szerek nálam
rendkívül olcsón szerezhetők be. Ne
vegyen addig semmit, míg tőlem aján-
latot nem kért.

Régi miseruhákat 10.—, 15.—, maximum 20.— koronáért kintőn
javítok s még 5—6 évig használható lesz.

Zászlók, Baldachinok, gyertyatartók, Pacificalék, kelyhek, szent-
ségtartók. stb.

Kelyheket 21.— koronáért írásbeli jótállás mellett aranyozok.

Ha bármily egyházi ruha vagy egyházi szer nem volna megfelelő,
visszaveszem. 3* 3—52

Szabó Aurél Budapest-Kelenföld
egyházi ruha és reverenda készítő műhelye.

Fleischer János

(Keresztény katolikus cég.)

egyházi ruha és reverenda szabó
PÉCS, Ferenciek-u. 9.

Évek hosszú gyakorlata képesít a
legjobb szabású, minőségű és finoman
kidolgozott reverendák és címádák,
papi civil öltönyök előállítására.
Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztembe. **Mindennemű
egyházi ruhák:** casulák pluvialék velu-
mok, baldachinmok, minisztráns ruhák
zászlók, lobogók, karingek, álbák, ke-
helyruhák stb. készítettnek.

Nem kell sem Budapestre sem
Bécsbe menni. Üzletem **versenyképes**
minden pesti vagy bécsi céggel úgy
szabászat, mint ár és minőség tekint-
etében. Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón
és jól eszközöltetnek. 11—33—52

Költségvetés és árjegyzék ingyen!
Személyesen is megjelenek!

84* 3—52

Réz és vasbutorok, háló, ebédlő, kór-
házi és kertli berendezések, sodrony-
ágybetétek, kocsitűlések, lőszor és af-
rik madracok, dívánok, rézkarnisok,
ablak-rólettek, redőnyök, mosdóasztal
és mosdó-készletek, szoba klozet, fa-
és széntartók, kályhaellenzők, tüzelő-
készletek, ruha-fogasok, patkány és
egérfogókat legjutányosabban szállít.

GARAI KÁROLY

RÉZ- ÉS VASBUTOR KÉSZÍTŐ

ARAD

JÓZSEF-FŐHERCEG-U. 11. 5* 3—52

Katolikus családok lapja!

„ÉLET“

Képes heti folyóirat. Előkelő színvonalon
szerkesztett szépirodalmi képes lap.
Nem hiányozhatik egyetlen katolikus
intelligens család asztaláról sem. Szer-
keszti jeles katolikus írók gárdája élén
Izsó Alajos. Előfizetési ára egész évre
20 kor., félve 10 kor., negyedévre 5
kor. — Szerkesztőség és kiadóhivatal
Budapest, VII., Damjanich-utca 50. Jó
lélekkel ajánljuk a változatos tartalmu,
aktuális képekben gazdag folyóiratot
közönségünk figyelmébe s támogatásába.

Fiu- és leány polgári, tanítóképző-inté-
zeti **magánvizsgálatra** előkészít
s tanulásban segédkezést nyújt **Kéz
Ander** polg. isk. tanár. 13* 1—1

Fényképeszeti cikkek és kendekek besze-
rezhetők Schäser Ferencnél Gyulafehérvár